

Stoomwasscherij en Strijkinrichting voorheen W.G. Burger.

(over koninklijke was en vuil water)

- R. A. Oosten -

Gepubliceerd in het VVOF Mededelingenblad maart 2004, p. 5-6 en 8.

Het bedrijf werd als naamloze vennootschap opgericht in 1920. Het maatschappelijk kapitaal bedroeg f 240.000, verdeeld in 240 aandelen van f 1000.

De oorsprong ligt echter veel verder terug in de tijd. Reeds in 1841 was er een wasserij en blekerij die gedreven werd door ene Van Calker. Deze Van Calker was een lid van de Evangelische Broedergemeente te Zeist. De leden van dit kerkgenootschap, ook wel Hernhutters genoemd, hebben aan de wieg gestaan van veel handels- en nijverheidsbedrijven in Zeist.

Van Calker werd een dagje ouder, en daarom kwam in 1858 L. Burger uit Hoencoop naar Zeist als huurder van de wasserij. In 1868 had hij al zeven meisjes in dienst. In 1875 wilde iemand uit het geslacht Van Calker de wasserij zelf weer drijven en vertrok Burger weer naar Hoencoop. Maar in 1889 keerde hij terug naar Zeist, want zijn zoon W.G. Burger had het plan opgevat aan de Noordweg in Zeist een wasserij te beginnen. Dit was een goed gekozen plek, vanwege de aanwezigheid van bleekvelden en voldoende schoon water uit de Zeister- en de Biltse Grift.

Er werden echter (ook toen al !) milieubezwaren ingediend. Enkele veehouders waren bang dat door de lozing van vuil water het vee, door het drinken daarvan, nadelige gevolgen zou kunnen ondervinden, welke mening door de veearts wordt gedeeld. De bezwaren worden onderzocht en gegrond verklaard. Toch wordt op 6 mei 1889 vergunning verleend tot oprichting van "eene stoomwasscherij aan den Noordweg alhier". Echter onder voorwaarde dat het afvalwater, voordat het in de watertocht afvloeit, van schadelijke bestanddelen zal worden ontdaan. De districtsveearts had hiertoe geadviseerd omdat hij van mening was dat de gezondheidstoestand van het vee door deze maatregel dan geen gevaar meer zou lopen.

De benedenverdieping van het gebouw werd ingericht "voor wasscherij en stamperij voor goederen, spoelderij en filteratie inrichting". Op de bovenverdieping was een stoomdrogerij met strijkzaal en mangelkamer. De beweegkracht werd voortgebracht door een stoommachine die in een aparte machinekamer was ondergebracht.

Het personeelsbestand groeide gestaag. Waren er in 1891 25 personeelsleden, in 1919 was dat gegroeid tot 196. In dat jaar werd het bedrijf omgezet in een vennootschap onder firma. Een jaar later, in 1920, werd het bedrijf een naamloze vennootschap. In het advies van de burgemeester werd vermeld dat de verhouding van directie tot personeel goed was, er was nooit gestaakt en bij ziekte werd het loon vrijwillig doorbetaald. Een zeer sociaal beleid dus.

Door goede service en gebruik van de modernste machines kwam het bedrijf tot grote bloei. De onderneming had een landelijk bereik en zelfs Paleis Soestdijk behoorde tot de klantenkring. Dat leidde er mede toe dat in 1930 het predikaat "Koninklijke" werd verleend en de titel "Hofleverancier" gevoerd mocht worden.

In 1931 werd een geheel gemoderniseerde en vernieuwde fabriek in gebruik genomen. Het aantal werknemers stijgt dan tot 250.

Na de Tweede Wereldoorlog werd besloten tot een koerswijziging. Door de sterke loonkostenstijging en de opkomst van wasmachine en wasserette, kwam er een verschuiving van particuliere was naar was van instellingen. Men verhuurde linnengoed aan hotels, verpleegtehuizen en ziekenhuizen en waste het als het vuil was. In 1969 werd de particuliere was geheel afgestoten.

In september 1970 wordt bekend gemaakt dat de beursgenoteerde textielonderneming "Blijdenstein Willink" een meerderheidsbelang in het bedrijf heeft verworven. Het aantal werknemers was toen gedaald tot 140. Blijdenstein Willink doet het bedrijf in 1984 over aan Lips Textielservice en daarna gaat het over in Deense handen.

In 1999 besluit de Deense moedermaatschappij het bedrijf te beëindigen. De gebouwen zijn inmiddels gesloopt en op de lege plaats worden woningen gebouwd.

Van het eens grootste wasserijbedrijf van Nederland is niets meer over dan de geschiedenis en een oud aandeel.

Literatuur: Bulletin v.d.Poll Stichting 1980-10
Seijst 2002-III/IV
KeesingsFin.Archief

